

Művészettörténet szigorlati tételsor 2022

1. A görög építészet és szobrászat. A görög művészet korszakai, a hellénizmus művészete

előadás anyaga+

<http://www2.szepmuveszeti.hu/hyperion/lexikon.php?id=47>

<http://www2.szepmuveszeti.hu/hyperion/lexikon.php?id=371>

<http://mek.niif.hu/03400/03410/html/6347.html>

<http://mek.niif.hu/03400/03410/html/2884.html>

Elgin-márványok: <http://www2.szepmuveszeti.hu/hyperion/lexikon.php?id=388>

[http://gepeskonyv.btk.elte.hu/adatok/Okor-](http://gepeskonyv.btk.elte.hu/adatok/Okor-kelet/Okori.es.keleti.muveszet/index.asp_id=248.html)

[kelet/Okori.es.keleti.muveszet/index.asp_id=248.html](http://gepeskonyv.btk.elte.hu/adatok/Okor-kelet/Okori.es.keleti.muveszet/index.asp_id=248.html) (Hellenisztikus kor 6 fejezete)

2. Etruszk és római művészet, Pannonia Provinzia (Tarquinia, Paestum: falfestmények, Cerveteri, etruszk sírkamra, A capitoliumi nőstényfarkas, Veii Apolló, Cerveteri házások szarkofágja, Forum Romanum, Pompeii, falfestmények, Pont du Gard, Nîmes, Maison Carrée, Nîmes, Ara Pacis Augustae, Gemma Augustae, Prima Porta-i Augustus, Boscorealei villa falfestményei, Titus diadalíve, Róma (relief), Amphiteatrum Flavium (Colosseum), Róma, Pantheon, Traianus-oszlop)

[http://gepeskonyv.btk.elte.hu/adatok/Okor-](http://gepeskonyv.btk.elte.hu/adatok/Okor-kelet/Okori.es.keleti.muveszet/index.asp_id=61.html)

[kelet/Okori.es.keleti.muveszet/index.asp_id=61.html](http://gepeskonyv.btk.elte.hu/adatok/Okor-kelet/Okori.es.keleti.muveszet/index.asp_id=61.html) (A Római művészet teljes fejezet)

3. A keresztény vallás és ikonográfia alapjai, ókeresztény művészet szimbólumai (katakombák), ravennai emlékek (mozaikok) (Galla Placidia, Ravenna (mozaikdísztetés), Ortodoxok keresztelőkápolnája, Ravenna (mozaik), Ariánusok keresztelőkápolnája, Ravenna (mozaik), Hagia Sophia, Konstantinápoly (építészet, mozaikok), S. Vitale, Ravenna, S. Apollinare in Classe, Ravenna, S. Apollinare Nuovo, Ravenna)

Vanyó László: Az ókeresztény művészet szimbólumai, Budapest, 1988.

<https://www.catacombe.roma.it/en/index.php> (eredet és szimbólumok)

<http://www2.szepmuveszeti.hu/hyperion/lexikon.php?id=225>

<http://lexikon.katolikus.hu/K/katakomba.html>

Kádár Zoltán: Bizánci művészet. Corvina Kiadó, Budapest, 1987. (vonatkozó részek)

4. Az ikon esztétikája (az ikon funkciója, a képrombolás teológiai problémái), bizánci és orosz mintiátúra, illetve ikonfestészet, képtípusok (Wiener Genézis, Dioszkoridész-kódex, Rossanói kódex, Rabula-kódex, Feofan Grek, Andrej Rubljov ikonjai)

Vanyó László: Az ókeresztény művészet szimbólumai, Budapest, 1988 (2000). (részletek, lásd szkennelvé)

<http://www2.szepmuveszeti.hu/hyperion/lexikon.php?id=225>

<http://lexikon.katolikus.hu/K/katakomba.html>

5. A korai és érett romanika építészeti és szobrászati emlékei (Speyer, dóm; Maiestas Domini ábrázolások; Milánó, S. Ambrogio szószéke; Verona, S. Zeno bronzkapuja; Firenze: Battistero és San Miniato al Monte; Pisa és Lucca, Duomo; Sant' Angelo in Formis; Civate, apszismozaik; Toulouse, St. Sernin; Saint-Savin-sur-Gartempe: épület, freskó, Cluny) és **magyar román kori emlékek** (Jáki templom, tihanyi, pannonthalmi apátság, pécsi székesegyház altemploma, pilisi és bélapátfalvi ciszterci templom, Esztergomi Porta Speciosa, Kalocsai királyfej, Szent Korona, III. Béla (esztergomi királyi palota és székesegyház) és IV. Béla udvara (margitszigeti dominikánus apácakolostor)

órai anyag, órai képanyag + Marosi Ernő: A román kor művészete, Corvina, Budapest, 1972. 58-85, 89-109, 112-122, 132-140.

<https://www.khanacademy.org/humanities/medieval-world/latin-western-europe/romanesque1/a/medieval-churches-sources-and-forms>

6. A francia gótikus építészet emlékei (St. Denis bazilika, Notre-Dame, Chartres katedrális, Sainte Chapelle) és **magyar gótikus építészeti emlékek** (budai Nagyboldogasszony templom, székesfehérvári királyi bazilika szentélye, pannonthalmi bencés apátsági templom Szent Benedek kápolnája, siklósi várkápolna, Nagy Lajos udvara)

7. Az internacionális gótika jelensége, ikonográfiai típusok (József-ábrázolások, Királyok imádása, Vir dolorum, Gnadenstuhl, Veronika kendője, Hortus conclusus, szárnyasoltár és kultuszkép és **magyar internacionális gótikus emlékek** (Garamszentbenedeki oltár, MS mester oltárképei, Zsigmond-király udvara, pl. Pisanello arckép, Jankovich-nyereg)

óraanyag, órai képanyag + Entz Géza: A gótika művészete. Corvina, Budapest, 1973. 177-220. Eörsi Anna: Az internacionális gótika festészete. Corvina, Budapest, 5-40. <http://lexikon.katolikus.hu/H/Hortus%20conclusus.html>

8. Az itáliai reneszánsz kezdete: duecento és trecento: a látványelvűség megjelenése, a tér szimbolikája (Pisano: szószékek, Duccio: Rucellai-Madonna, Maestà, Siena; Giotto: Padova, Aréna- kápolna, Assisi Szent Ferenc élete-ciklus, Assisi /vö. Christus triumphans, Christus patiens/; Ognissanti-Madonna; Simone Martini: Maestà, Angyali üdvözet; Ambrogio Lorenzetti: A jó és a rossz kormányzás allegóriája, Siena)

óraanyag, órai képanyag + Vayer Lajos: Az itáliai reneszánsz művészete. Corvina, Budapest, 1998. 16-41.

Prokopp Mária: Giotto freskói a padovai Aréna-kápolnában, Képzőművészeti Kiadó, Budapest, 1988. 1-86.

Péter András: A trecento művészete, Corvina, Budapest, 1983.

<http://www.giottodibondone.org/the-complete-works.html>
<http://history.hanover.edu/courses/art/345art1.html>

9. Mantegna, Masolino, Masaccio és Piero della Francesca művészete (Mantegna: Szent Sebestyén oltárkép, Krisztus az Olajfák hegyén, Pieta; Masaccio: Szentháromság, Brancacci-kápolna, Firenze /Adógaras/, Piero della Francesca: A Szent Kereszt legendája, Arezzo)

óraanyag, órai képanyag + Vayer Lajos: Az itáliai reneszánsz művészete. Corvina, Budapest, 1998., 100-118.

Tolnay Károly: Teremtő génuszok, Gondolat, Budapest, 1987. 18–51.

10. Botticelli (Krisztus siratása, Primavera, Vénusz születése) és **Leonardo da Vinci** (Verrocchióval: Krisztus kereszttelése, Ginevra Benci, Sziklás Madonna, Királyok imádása, Utolsó vacsora, Mona Lisa, Szent Anna harmadmagával, a Sforza-szobor tervei, embriótanulmányok, Vitruvius- tanulmány) **művészete**

óraanyag, órai képanyag + Vayer Lajos: Az itáliai reneszánsz művészete. Corvina, Budapest, 1998.163-164, 179-184.

Tolnay Károly: Teremtő géniuszok, Gondolat, Budapest, 1987. 52-75.

Vasari, Giorgio: A legkiválóbb festők, szobrászok és építészek élete. Budapest, 1976. 423-437. <https://www.uffizi.it/en/artworks/birth-of-venus>

<http://www.leonardodavinci.net> (képanyag és szöveg)

11. Raffaello művészete és a vatikáni stanzák

óraanyag + Vayer Lajos: Az itáliai reneszánsz művészete. Bp., Corvina, 1998. 186-195.

Vayer Lajos: Raffaello freskói a Vatikánban. Bp., Képzőművészeti Kiadó, 1987. (képanyag)

Vasari, Giorgio: A legkiválóbb festők, szobrászok és építészek élete. Bp., Magyar Helikon, 1978. (vonatkozó fejezet)

12. Németalföld festészete a 15. században (Robert Campin, Jan van Eyck, Rogier van der Weyden, Hugo van der Goes, Hans Memling, Geertgen Tot Sint Jans, Hieronymus Bosch)

óraanyag, órai képanyag + Végh János: Németalföld festészete a XV. században. Corvina, Budapest, 1977. 5-51.

<http://www.jan-van-eyck.org>

13. Michelangelo festészete és szobrászata (a Sixtus-kápolna freskói; Genézis, Utolsó ítélet, Capella Palatina: Szent Péter keresztre feszítése, Szent Pál megtérése, Lépcsős Madonna, Kentaurok csatája, korai és kései Piéták, Dávid, II. Gyula síremléke; Mózes, rabszolgák, Medici- síremlék)

óraanyag, órai képanyag + Vayer Lajos: Az itáliai reneszánsz művészete, Corvina Kiadó, Budapest, 1998. 164-165, 169-173, 196-199, 218-220.

Tolnay Károly: Teremtő géniuszok, Gondolat, Budapest, 1987. 76-139.

14. Az érett reneszánsz a 16.sz.-i Németalföldön és Németországban (Grünewald, Dürer, Lucas Cranach, id. Peter Brueghel)

előadás anyaga, képanyaga + Max Dvorak: A művészet szemlélete. Corvina, Budapest, 1980. 209- 216, 225-254.

Tolnay Károly: Teremtő géniuszok, Gondolat, Budapest, 1987. 144-169.

15. Reneszánsz és barokk építészet, a barokk művészet alapelvei (imitatio, invenzione, decoro) Itáliában; Alberti, Brunelleschi (előzmény), Bernini, Borromini, Guarini.
valamint magyar reneszánsz (Mátyás udvara: Buda, Visegrád) **és barokk példák** (Eger: Minorita templom, Líceum, Vármegyeháza, Börtönépület)

előadás anyaga, képanyaga + Vayer Lajos: Az itáliai reneszánsz művészete, Corvina Kiadó, Budapest, 1998. 42-62.

Jernyei Kiss János: A barokk művészet Európában, 3-11.

[https://btk.ppke.hu/uploads/articles/4090/file/jernyei_kiss_janos-barokk_muveszet_europaban\(1\).pdf](https://btk.ppke.hu/uploads/articles/4090/file/jernyei_kiss_janos-barokk_muveszet_europaban(1).pdf)

16. A manierizmus művészete

(Pontormo: József Egyiptomban, Levétel a keresztről, Vizitáció; Parmigianino: Önarckép tükörből, Hosszúnyakú Madonna; Raffaello: Borgo égése; Agnolo Bronzino; Tintoretto, El Greco, Arcimboldo)

óraanyag, órai képanyag + Kelényi György: A manierizmus. Corvina, Budapest, 1995.

17. Caravaggio művészete (Lanton játzó fiú, Máté elhívása, Szent Péter mártíromsága, Szent Pál megtérése, Sírbatétel, Mária halála, Dávid) **és Derek Jarman Caravaggio-filmje (művek megjelenése a filmben, szimbólumok)**

óraanyag, órai képanyag + <http://www.renyiandras.hu/index.php/tanulmanyok/caravaggio/a-holtpont-igezete>

<http://caravaggista.com/2013/08/a-quiet-holiness-caravaggios-madonna-di-loreto/>

18. Rembrandt művészete, periódusok, önarcképek. Kortárs és korábbi parafrázisok (pl. Birkás Ákos, Forgács Péter, Szirtes János)

óraanyag, az órai diák képanyaga +

http://www.rembrandtpainting.net/rembrandt_life_and_work.htm

http://www.rembrandtpainting.net/about_rembandt%27s_art.htm

http://www.rembrandtpainting.net/complete_catalogue/start_self_portraits.htm

<https://www.youtube.com/watch?v=VKc-EDHwGN8&feature=related>

Rényi András: A tenyér ünnepe. Kísérlet egy kései Rembrandt-mű képhermeneutikai megközelítésére

http://www.renyiandras.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=129:a-tenyer-uennepe&catid=36:rembrandt&Itemid=147

Re:mbrandt, néhány videomunka

http://www.renyiandras.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=59:rembr&catid=53:re-mbrandt-kortars-magyar-mveszek-valaszolnak&Itemid=133

Georg Simmel: Rembrandt. Művészetfilozófiai kísérlet. Corvina, Budapest, 1986. 1-62.

19. Velázquez (bodegone: udvari portrék, Las Meninas, Las Hilenderas) és Rubens művészete (a Medici-galéria, Önarckép Isabella Branttal, A három grácia)

óraanyag, órai képanyag + Norbert Wolf: Velázquez. Spanyolország festője, Taschen-Vince, Budapest, 2006.

Rappai Zsuzsa: Velázquez – Híres festők, Kossuth Kiadó, Budapest, 2007.

Gilles Néret: Peter Paul Rubens 1577–1640, A festészet Homérosza, Taschen/Vince Kiadó, Budapest, 2005.

Kelényi György: Rubens Medici-galériája. Képzőművészeti Kiadó, Budapest, 1988.

(képanyag) <http://www.louvre.fr/en/oeuvre-notices/apotheosis-henri-iv-and-proclamation-regency-marie-de-medicis>

20. Vermeer (Kerítőnőnél, A katona és a nevető lány, Alvó lány, Levelet olvasó lány az ablaknál, Delft látképe, Csipkeverőnő, A festőművészet) és a holland aranykor (tájképfest., portréfest., csendéletfest.)

óraanyag, az órai diák képanyaga +

http://www.essentialvermeer.com/technique/technique_overview.html#.Vx-u4WP4aQ4

http://www.essentialvermeer.com/vermeer_painting_part_one.html#.Vx-vk2P4aQ4

Svetlana Alpers: Hű képet alkotni. Holland művészet a XVII. században. Corvina, Budapest, 2000. 192-246.

21. A francia rokokó művészete (Watteau, Chardin, Boucher, Fragonard)

óraanyag, az órai diák képanyaga + Tolnay Károly: Watteau: Hajóraszállítás Küthéra szigetére. in: uő.: Teremtő géniuszok, van Eycktól Cézanne-ig. Budapest, 1987, 223-229.

Carlotta Lenzi Iacomelli: A rokokótól a XVIII század végéig, Corvina Kiadó, Budapest, 2007 16-41. Jernyei Kiss János: A barokk művészet Európában, 69-72.

[https://btk.ppke.hu/uploads/articles/4090/file/jernyei_kiss_janos-barokk_muveszet_europaban\(1\).pdf](https://btk.ppke.hu/uploads/articles/4090/file/jernyei_kiss_janos-barokk_muveszet_europaban(1).pdf)

22. A klasszicizmus és romantika stílusfogalma, stiláris egybefonódásai, a felvilágosodás kori művészet eszmei háttere, az ókor iránti érdeklődés kezdetei (Joachim Winckelmann, Johann Wolfgang von Goethe), Francisco de Goya, Jacques Louis David festészete

óraanyag, az órai diák képanyaga + Zádor Anna: Klasszicizmus és romantika. Budapest, Corvina, 1976. 9–50.

Földényi F. László: A lélek szakadéka. Goya Szaturnusza. Pécs, Jelenkor Irodalmi és Művészeti Kiadó, 1993. 19–31, 98–108.

Carlotta Lenzi Iacomelli: A rokokótól a XVIII. század végéig, Budapest, Corvina, 2007. 16-41. (reprodukciók)

23. A francia realizmus festői: Jean-Francois Millet, Honoré Daumier, Gustave Courbet, Camille Corot. A barbizoni iskola. A realizmus Európában (Leibl, Munkácsy, Rjepin)

Rajkó Andrea – S. Nagy Katalin: Művészettörténet II. A 19. és a 20. század. Budapest, Typotex, 2010. 27–38. (pdf)

<https://www.khanacademy.org/humanities/becoming-modern/avant-garde-france/realism/a/a-beginners-guide-to-realism>

<https://www.khanacademy.org/humanities/becoming-modern/avant-garde-france/realism/a/courbet-the-artists-studio-a-real-allegory-summing-up-seven-years-of-my-artistic-and-moral-life>

https://www.metmuseum.org/toah/hd/bfpn/hd_bfpn.htm

<http://mek.oszk.hu/01300/01358/html/dokumentum.htm#2>

24. A francia romantika két festője: Delacroix és Géricault (Delacroix: A Szabadság vezeti a népet; Chiosi mészárlás; Algériai nők; Dante bárkája; Géricault: Medúza tutaja)

óraanyag, órai képanyag + Rajkó Andrea – S. Nagy Katalin: Művészettörténet II. A 19. és a 20. század. Budapest, Typotex, 2010. 11–26. (pdf)

<https://www.eugenedelacroix.org/the-complete-works.html?pageno=1>

<https://www.khanacademy.org/humanities/becoming-modern/romanticism/romanticism-in-france/a/gricault-portraits-of-the-insane>

25. A nazarénusok és az angol preraffaeliták (Preraffaeliták: Dante Gabriel Rossetti: Ecce Ancilla Domini!; John Everett Millais: Egy hugenotta Szent Bertalan éjszakáján; Ophelia)

óraanyag, órai képanyag +

<http://lexikon.katolikus.hu/N/nazarénus%20festők.html>

Cassou, Jean (összeáll.): A szimbolizmus enciklopédiája, Budapest, Corvina, 1984. (Hunt, Millais, Rossetti, Burne-Jones szócikkek)

26. A déméter és a hetérai nőtípus kettőssége (Millet, Daumier, Leibl nőábrázolása, Goya, Courbet, Rossetti, Manet női, a szabad szerelem – Paolo és Francesca, Trisztán és Izolda, az új típus mitikus figurái: Salome, Olympia, Kleopátra, Judit), Erotika és nőábrázolás/férfiábrázolás a 19-20. század művészetében, kortárs reflexiók (Katarzyna Kozyra, Sylvia Sleight, Shirin Neshat, stb.)

óraanyag, órai képanyag + Werner Hofmann: A földi paradicsom, Képzőművészeti Kiadó, Budapest, 1987. 200–228.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/ORSZ_NEMG_kv_18_Modell/?pg=102&layout=s&query=nochlin&fbclid=IwAR2NABxFC5GlGepppyqhx3PMPLiWWEkuh4QMYtPsUlrN5bjb8AZ5J4l6LNE

27. Az impresszionizmus előzményei, kialakulása és jelentősége

Rajkó Andrea – S. Nagy Katalin: Művészettörténet II. A 19. és a 20. század. Budapest, Typotex, 2010. 39–60. (pdf)

Sérullaz, Maurice: Az impresszionizmus enciklopédiája. Budapest, Corvina, 1983. 7–25. (+Boudin, Degas, Manet, Monet, Pissarro, Renoir, Sisley szócikkek) (pdf)

28. A posztimpresszionista (Seurat, Gauguin, Cézanne, Van Gogh) és szimbolista nemzedék (Edvard Munch, James Ensor)

<http://www.getty.edu/art/collection/artists/352/edvard-munch-norwegian-1863-1944/>

<https://www.khanacademy.org/humanities/becoming-modern/symbolism/a/munch-the-scream>

Tolnay Károly: Teremtő géniuszok. Budapest, Gondolat, 1987. 230–243.

Sérullaz, Maurice: Az impresszionizmus enciklopédiája. Budapest, Corvina, 1983. (Cézanne, Gauguin, Van Gogh, Seurat, Signac szócikkek)

Cassou, Jean (összeáll.): A szimbolizmus enciklopédiája, Budapest, Corvina, 1984. (Moreau, Munch, Ensor szócikkek)

Geskó Judit (szerk.): Van Gogh Budapesten, Szépművészeti Múzeum – Vince Kiadó, 2006. 55– 79.

29. A nabis (Bonnard, Sérusier, Vuillard, Rippl-Rónai) és a szecesszió stílustörekvései

Rajkó Andrea – S. Nagy Katalin: Művészettörténet II. A 19. és a 20. század. Budapest, Typotex, 2010. 79–88. (pdf)

<http://mek.oszk.hu/02500/02571/html/hatter.htm#1>

30. 19. századi magyar művészet (historizáló tendenciák, történeti festészet, nagybányaiak)

óraanyag, órai képanyag + <http://mek.oszk.hu/02100/02185/html/404.html>

Aradi Nóra, Feuerné Tóth Rózsa (et al. szerk.): A művészet története Magyarországon. Budapest, Gondolat, 1983. 376–392.